

IEVADS

Latvijas Kultūras akadēmijas zinātnisko rakstu krājums “Kultūras krustpunkti” atkal ir klāt. Kā zināms, tā nosaukums ir radies “sensenos” un “tāltālo” 90. gadu sākumā, kad gan Latvijas valsts, gan tās kultūra, gan arī pati akadēmija atradās krustcelēs, vērojot, analizējot un prognozējot valsts brīvības dāsnī piedāvātos virzienus, vektorus un apvēršņus. Kādreizējā LKA prorektore zinātniskajā darbā prof. Janīna Kursīte rosināja akadēmijas rīkoto zinātnisko konferenci nosaukt par “Kultūras krustpunktiem”, kam, viņasprāt, vajadzēja apzīmēt “centru, satikšanos un dialogu”. LKA rektors prof. Pēteris Laķis konferences ideju gan atbalstīja, gan sekmēja tās īstenošanu. Tā savu dzīvi uzsāka ikgadējā, akadēmijā pārstāvēto zinātņu starpdisciplinārā konference. Vēlāk daļu no konferencē nolasītajiem referātiem publicēja rakstu krājumā ar nosaukumu “Kultūras krustpunktu meklējumi”, kas kļuva par secības “konference–rakstu krājums” tradīcijas pamatu. Vairākus gadus par rakstu krājuma “Kultūras krustpunkti” izdošanu atbildību uzņēmas prof. Juris Urtāns. Šobrīd, pēc vairākiem izdevuma “Kultūras krustpunkti” pastāvēšanas gadiem, ar prieku konstatējam, ka tradīcija ir dzīvotspējīga, vēl vairāk, tā attīstās un uzņem jaunus apgriezienus, virzoties uz starptautiskiem ūdeņiem un virtuālās telpas piedāvātajiem digitālajiem plašumiem. Gan konference, gan izdevums attīstās pārstāvēto zinātņu un analizējamās problemātikas ziņā, tomēr tas ne-traucē saglabāt jau pirmsākumos iezīmēto demokrātisko attieksmi pret katru no autoriem, ignorējot akadēmiskas hierarhijas un zinātniskos nopelnus, bet par galveno publicēšanas kritēriju izvirzot raksta kvalitāti un oriģinalitāti. Neapšaubāmi, tāpat kā pirms gadiem, arī šodien mūsu autoriem ir pētījumos gūtas atziņas, jo paši nereti atrodas kultūras karstākajos punktos, proti, piedalās nozīmīgākajos mākslinieciskās jaunrades, kultūras faktu un kultūras politikas izpētes procesos. Viņi ir visur, kur krustojas viedokļi, interpretācijas un reizēm pat šķēpi. Mūsu “Kultūras krustpunkti” savieno teritorijas, plaknes, līnijas un, protams, skatpunktus, piedāvājot konstruktīvus risinājumus laikmeta diktēto izaicinājumu priekšā.

Dr.art. Rūta Muktupāvela,
Latvijas Kultūras akadēmijas rektore

Zinātniski pētnieciskā darbība LKA un “Kultūras Krustpunktu”

7. izdevums

Zinātniskā darbība un pētniecība vienmēr ir skatīta kā augstskolas darbības kvalitātes rādītājs, taču šobrīd augstākās izglītības un zinātnes integrācijas nozīme tiek īpaši akcentēta gan Latvijas, gan ES izglītības politikā. Latvijas mākslas augstskolām (Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijai, Latvijas Mākslas akadēmijai un Latvijas Kultūras akadēmijai) zinātniskās darbības aktivitāšu attīstība ir saistīta ar nepieciešamību veidot zinātniskās darbības saikni arī ar mākslinieciskās jaunrades procesiem, kuri ir neatņemama šo augstskolu studiju procesa daļa. Zinātniskās darbības attīstība mākslas augstskolās ir īpašs izaicinājums, jo studējošo un akadēmiskā personāla radošās iniciatīvas var gan sekmēt, gan vājināt zinātniskās intereses un pētniecības motivāciju. Zinātniski pētniecisko aktivitāšu attīstība gan vietēja un starptautiska mēroga akadēmisko, gan lietišķo pētījumu jomā ir viena no Latvijas Kultūras akadēmija stratēģiskajām prioritātēm. Īpaša uzmanība tiek veltīta tam, lai zinātniski pētnieciskās aktivitātes būtu vērstas uz aktuālo Latvijas kultūras un mākslas organizāciju, nacionāla un vietēja līmeņa kultūrpolitikas veidotāju pētniecisko vajadzību apmierināšanu un piedāvājumiem problēmu risinājumam. Kultūras un mākslas procesu izpēti: pētījuma problemātikas izvēli, teorētisko pieeju piemērošanu un metožu izvēli būtiski ietekmē kultūras dzīves daudzveidība, mākslinieciskās jaunrades procesu daudzdimensionālā daba, subjektīvā un objektīvā savijums. Tas noteicis Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra izdotā zinātnisko rakstu krājuma “Kultūras krustpunkti” multi- un starpdisciplināro dabu. Arī “Kultūras krustpunktu” 7. izdevumā publicēti pētījumi, kas attīstīti dažādu zinātņu disciplīnu un pieeju ietvaros – arheoloģijā, ekonomikā, etnogrāfijā, kinozinātnē, kultūras antropoloģijā, kultūras mantojumā, kultūras menedžmentā, kultūras socioloģijā, mākslas zinātnē, muzeoloģijā, muzikoloģijā, teātra zinātnē, tiesību zinātnē, valodas zinātnē u. c. “Kultūras Krustpunktos 7” iekļauto pētījumu tematiskā un disciplinārā daudzveidība ir “saspiesta” četru tematisko virzienu sadaļās: 1) Tradicionālā kultūra, kultūras mantojums un muzeoloģija; 2) Radošās industrijas, kultūras sociālie, ekonomiskie un izglītības aspekti; 3) Skatuves un audiovizuālā māksla; 4) Literatūra, māksla un valoda kultūrā. “Kultūras krustpunktos 7” publicēti ne tikai Latvijas Kultūras akadēmijas, bet arī Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas un Latvijas Universitātes zinātnieku pētījumi.

Autoru sarakstā ir 24 pētnieki gan ar bakalaura, gan maģistra, gan doktora grādu, kā arī pētnieki – praktiķi, kas pārstāv kultūras, mākslas un izglītības organizācijas un institūcijas (Tukuma muzejs, izdevniecība Zvaigzne ABC, IZM Valsts izglītības satura centrs). Kultūras un mākslas fenomenu saikne ar citām tautsaimniecības, politikas un sociālas dzīves jomām ir vienojošais, kas saista pētījumu tematiku un vienlaikus ļauj novērtēt kultūras un mākslas procesu nozīmi Latvijas sabiedrībā kopumā, kā arī ikkatra Latvijas iedzīvotāja ikdienas dzīvē. Pētījumu plašais tematiskais spektrs norāda uz būtiskākajiem problēmu un diskusiju punktiem kultūras un mākslas zinātnēs Latvijā, atklāj un attīsta teoriju un izpētes metožu piemērojamības iespējas un ierobežojumus. Vairāku pētījumu rezultāti guvuši pielietojumu kultūras un mākslas dzīves plānošanā, organizēšanā un darbības izvērtējumā.

Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātnisko pētījumu centrs arī turpmāk būs atvērts dažādu augstskolu pētniekiem, tajā skaitā maģistra un doktora līmeņa studējošajiem – savu pētījumu publicēšanai “Kultūras krustpunktu” zinātnisko rakstu krājumā, lai veidotu vienotu zinātnisko publikāciju platformu kultūras un mākslas zinātņu attīstībai Latvijā.

“Kultūras krustpunktu 7” drukātajam izdevumam sekos “Kultūras krustpunktu 7” elektroniskā versija, kurā iekļausim arī savu starptautisko sadarbības partneru pētījumu rezultātus, lai attīstītu pētnieciskās darbības starptautisko dimensiju.

Dr.sc.soc. Anda Laķe,

Latvijas Kultūras akadēmijas prorektore zinātniskajā darbā,
Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra vadītāja